It Was Just an Accident – Yek tasadef sadeh (2025)

Regie: Jafar Panahi | 106 minuten | actie, avontuur, misdaad, drama, thriller | Acteurs: Vahid Mobasseri, Mariam Afshari, Ebrahim Azizi, Hadis Pakbaten, Majid Panahi, Mohamad Ali Elyasmehr, Delmaz Najafi, Afssaneh Najmabadi, George Hashemzadeh

Een auto zoeft door het avondschijn over het platteland van Iran. De inzittenden – een man van middelbare leeftijd, zijn zwangere vrouw en hun jonge dochter – luisteren naar muziek en keuvelen met elkaar. Dan springt er plotseling een hond voor de auto. Het is slechts een klein ongelukje, maar het zal ingrijpende gevolgen hebben. Ze treffen een garage, waar een behulpzame monteur gelukkig hulp biedt. Vahid (Vahid Mobasseri), een werknemer, slaat het gezin van een afstand stilletjes gade. Hij volgt het drietal vervolgens naar hun huis, wacht totdat de man zijn woning weer verlaat, slaat hem bewusteloos en neemt hem mee in zijn minibusje. Vahid denkt dat hij de man herkent als de folteraar die hem jaren geleden in de gevangenis heeft gemarteld. Maar als hij op het punt staat om zich van zijn plaaggeest

te ontdoen, begint Vahid te twijfelen of hij wel de juiste man te pakken heeft.

Zo begint ‘It Was Just an Accident’, de toornige productie van de Iraanse dissident-filmmaker Jafar Panahi (‘The White Balloon’, 1995, en ‘Taxi Teheran’ 2015). Al meer dan dertig jaar is de experimentele cineast een luis in de pels van de Iraanse overheid; zijn films hebben een kritische houding tegenover de Iraanse autoriteiten en gaan dikwijls over onderwerpen die door hen als taboe zijn verklaard. In 2010 was het menens: Panahi kreeg een filmverbod van twintig jaar en een zesjarige gevangenisstraf opgelegd. Velen zouden ontmoedigd raken, maar de regisseur liet het er niet zomaar bij zitten. Hij maakte na zijn opsluiting met regelmaat films, die ondanks de opgelegde restricties en de hoge risico’s op vervolging, op verscheidene grote filmfestivals werden vertoond. Met ‘It Was Just an Accident’ (winnaar van de Gouden Palm op het 78ste filmfestival van Cannes) onderzoekt Panahi wederom hoe ver hij kan gaan met het openlijk poken van het Iraanse regime.

In tegenstelling tot zijn voorgaande films, vaak bestaande uit semi-documentaires en metawerkjes, kiest Panahi met ‘It Was Just an Accident’ voor een meer lineaire benadering. Zijn nieuwste film is een rustig opgebouwde thriller met een typisch Hitchcockiaans plot, waarin nervositeit stapsgewijs wordt opgebouwd door middel van onvoorziene omstandigheden. Het geweten van hoofdpersoon Vahid zorgt ervoor dat hij contact opneemt met andere voormalige gevangenen, waarna er verschillende discussies ontstaan over het lot van de vermeende folteraar. Gaan ze nu werkelijk deze man doden? En wat als blijkt dat hij onschuldig is? Niemand van hen is compleet gewetenloos, maar de innerlijke drang naar vergelding is wel degelijk aanwezig. De plot had in andermans handen makkelijk kunnen uitdraaien op een standaard wraakverhaal, maar regisseur Panahi gaat clichés grotendeels uit de weg. Zijn film legt veel meer de focus op sfeer en ruwe emoties, waarbij de dunne scheidslijn tussen goed en kwaad nimmer duidelijk getrokken wordt.

‘It Was Just an Accident’ blijft lange tijd intrigeren, tot het wat conventionele slot, waar Panahi met iets teveel gemak resoluties biedt. De rest van de film is echter wel geslaagd, juist omdat de film tot dat punt weigert om gemakkelijke antwoorden te geven. De constante gewetensstrijd tussen vergelding en lijdzaamheid echoot door de film, en zoals zo vaak het geval is bij Iraanse filmmakers,

heeft de centrale kerngedachte rechtstreeks betrekking op het leven van de regisseur zelve. Creatieve geesten als Panahi kunnen zich enkel wapenen tegen dreigingen door het blijven creëren van prikkelende kunst. Waar het merendeel van Iraanse cinema nog altijd onderhevig is aan fikse censuur, lappen filmmakers als Panahi met gevaar voor eigen leven de regels aan hun laars. In 2022 werd de cineast opnieuw voor zeven maanden de gevangenis ingegooid. Na zijn vrijlating en in de nasleep van de ‘Woman Life Freedom’-protesten van dat jaar, voelt ‘It Was Just an Accident’ als Panahi’s grootste schreeuw om recht tot dusver.

Len Karstens